Zoeken in het Rijksarchief in België

Annelies Coenen,

archivaris in het Algemeen Rijksarchief, dienst DIGI-P@T – Digitale Preservatie en Toegang

Beginnende onderzoekers staan vaak voor een groot dilemma: '330 kilometer archief, en wat nu?' Om op deze vraag te antwoorden, heeft het Rijksarchief een aantal jaar geleden geïnvesteerd in de ontwikkeling van een zoekrobot. Voor het gebruik van deze zoekrobot is geen registratie vereist. Indien je echter de gedigitaliseerde documenten wenst te raadplegen, is een account verplicht! Je kan deze gratis via de website aanmaken.

Na het invullen van het registratieformulier, ontvang je een bevestigingsmail. Vergeet hierbij ook niet uw ongewenste e-mails te controleren. Indien je na vijf minuten nog steeds niets ontvangen hebt, kan je eenvoudig via de zoekwebsite contact met ons opnemen ('Een vraag of een probleem melden' in de rechterbovenhoek van de website). Langs deze weg kan je ons ook vragen stellen of opmerkingen doorgeven.

Printscreen van de homepage van de zoekwebsite 'Zoeken in het Rijksarchief in België' met aanduiding van de registratie- en contactknop (https://search.arch.be/).

ZOEKROBOT: 'ZOEKEN NAAR ARCHIEVEN'

Om de 330 kilometer aan archiefbestanden te consulteren en onderzoek te verrichten, beschikt het Rijksarchief over 23.168 toegangen (inventarissen, archievenoverzichten, gidsen, nadere toegangen,…). Meer dan de helft van deze toegangen (exact 12.205) zijn reeds in digitale vorm te doorzoeken.

Via deze zoekrobot kan je er dus in alle archiefbestanden, bewaard in een van de Rijksarchieven, gezocht worden ('Inventaris der inventarissen').

De informatie van de verkregen resultaten varieert echter.

- Enkel de basisgegevens van het archiefbestand: naam, periode, aantal inventarisnummers, omvang en bewaarplaats. In de leeszaal van het betreffende Rijksarchief kan eventueel het papieren exemplaar van de inventaris voorhanden zijn. Deze is echter nog niet digitaal beschikbaar.

Voorbeeld van een inventaris waarvan enkel de basisgegevens beschikbaar zijn.[1]

- Volledige inventaris: basisgegevens en gedetailleerde, hiërarchische beschrijving van de archiefbestanddelen.

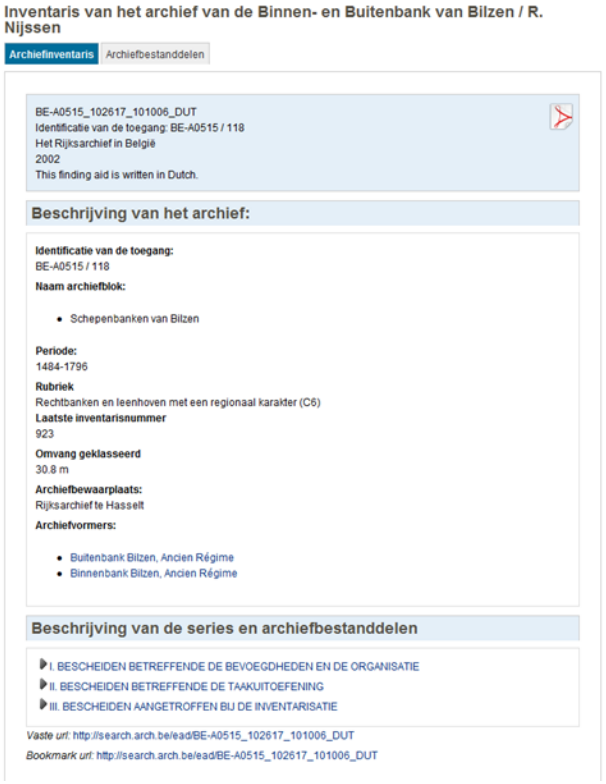

Voorbeeld van een toegang waarbij de inventaris digitaal kan geraadpleegd en doorzocht worden.[2]

Aan de hand van een concreet voorbeeld wordt de werking van de zoekrobot hieronder uit de doeken gedaan.

Tijdens het onderzoek naar de eigen voorouders, ontdek je dat een van jouw voorvaders in de abdij van Affligem heeft geleefd of gewerkt. Je wil hier nu meer van te weten komen en wenst dus het archief van de abdij te raadplegen, in de hoop sporen van jouw voorvader terug te vinden.

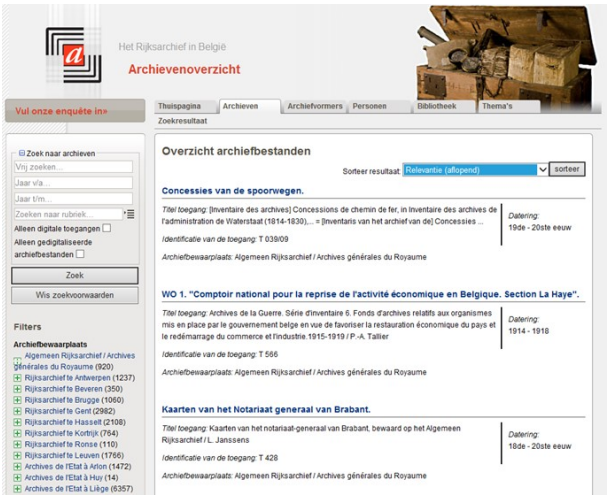

Thuispagina van de zoekrobot 'Zoeken naar archieven'.[3]

Je kan doorheen alle beschikbare informatie zoeken en indien nodig je resultaat verder verfijnen door filters, zijnde archiefbewaarplaats, taal van de informatie, rubriek en periode, te gebruiken.

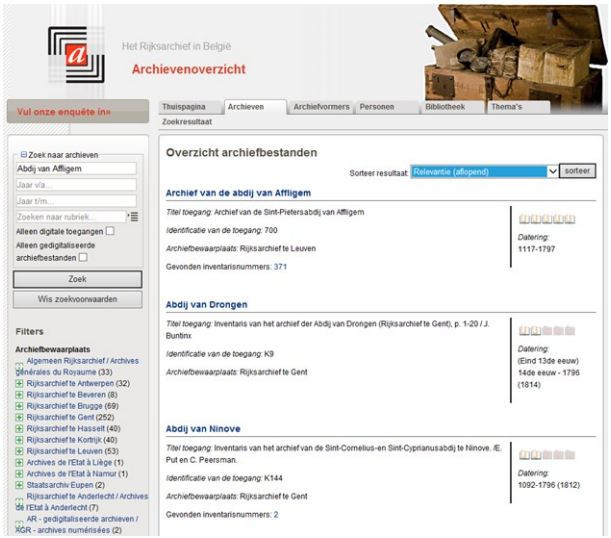

Zoekopdracht 'Abdij van Affligem'.[4]

Via de zoekterm 'Abdij van Affligem' worden er 722 resultaten getoond. De resultaten worden automatisch op relevantie gesorteerd. Het meest aanleunend aan je zoekterm, zal eerst verschijnen. De zoekrobot zal niet alleen op het geheel zoeken, dus 'Abdij van Affligem', maar ook op 'abdij' en op 'Affligem', waardoor je dus ook de archiefbestanden van de 'Abdij van Ninove' of van de 'Schepengriffies van het arrondissement Halle-Vilvoorde', waarvan de schepenbank van Affligem deel uitmaakte, terugvinden. Mits het Rijksarchief van Leuven het abdijarchief bewaard, starten we onze zoektocht hier.

Door te klikken op 'Archief van de abdij van Affligem' wordt een nieuw venster met alle beschikbare informatie geopend:

- Beschrijving van het archief met informatie over de geschiedenis van de archiefvormer en het archief, raadpleging en gebruik, verwant materiaal, beschrijvingsbeheer en bijlagen. De zogenaamde inleiding van de inventaris.
- Nadien volgt ook de eigenlijke inventaris, dus beschrijving van de series en archiefbestanddelen. Dit komt overeen met de structuur van de papieren versie en is dus hiërarchisch georganiseerd.

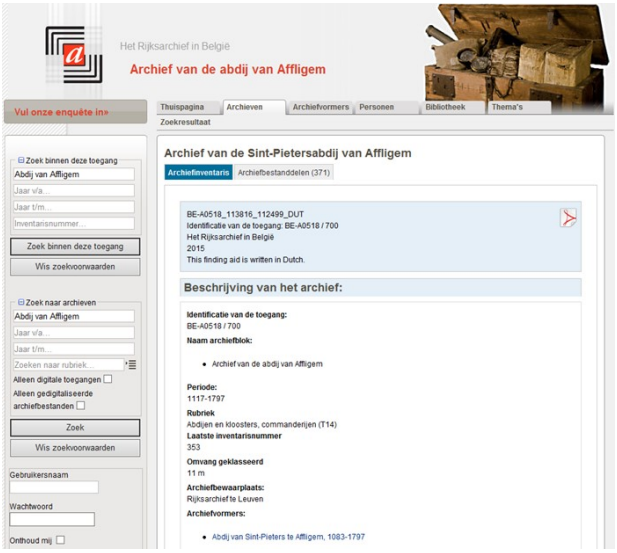

Inventaris van het archief van de Abdij van Affligem.[5]

Er bestaan nu drie mogelijkheden om in dit archiefbestand te zoeken:

1. Als je exact weet wat je zoekt, bijvoorbeeld de rekeningen van de abdij, dan kan je gewoon afdalen in de hiërarchie. Tot je gevonden hebt, wat je zoekt.

Hiërarchische structuur van de inventaris: zoektocht naar de rekeningen van de abdij.

2. Er kan ook gezocht worden in het Pdf-bestand van de inventaris: full-text zoeken (Ctrl + F) op bijvoorbeeld rekeningen.

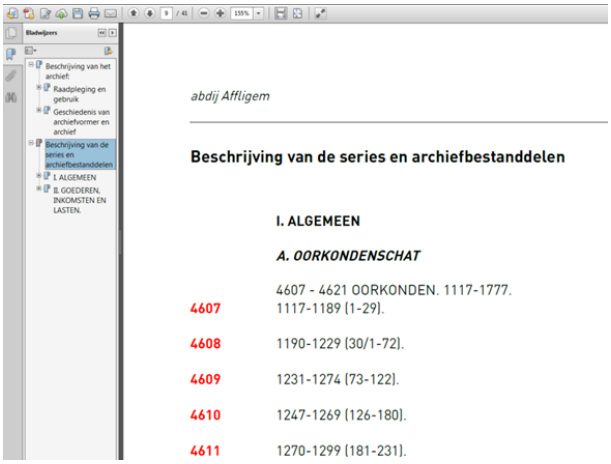

Doorzoeken van het pdf-bestand van de inventaris.[6]

3. De derde manier om in het archiefbestand te zoeken is via de zoekrobot zelf: 'Zoeken binnen deze toegang'.

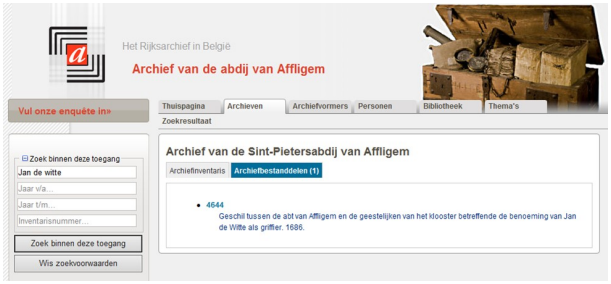

Zoeken binnen deze toegang op 'Jan de Witte'.[7]

De voorouder, waar we naar op zoek zijn, heette Jan De Witte. Via 'vrij zoeken' geef je nu de term 'Jan De Witte' in. De zoekrobot gaat nu zoeken op het voorkomen van deze term in de inventaris en vindt welgeteld één resultaat. Dit archiefstuk kan interessant zijn, mits het weergeeft wat onze opdracht was: uitzoeken of er een spoor is van één van onze voorvaders in het archief van de abdij van Affligem. Door op de beschrijving te klikken, krijgen we meer informatie over dit document. Het archiefstuk gaat over een geschil tussen de abt en de geestelijken over de benoeming van Jan De Witte als griffier in het jaar 1686.

Resultaat van de zoekopdracht naar 'Jan de Witte' in het archief van de Abdij van Affligem.[8]

ZOEKROBOT: 'ZOEKEN NAAR PERSONEN'

Op zoek naar informatie over je voorouders? Neem dan zeker eens een kijkje in de databank 'Zoeken naar personen'. Deze zoekrobot is het resultaat van het decennialang werk van vele vrijwilligers. Miljoenen archiefdocumenten werden op een systematische wijze geanalyseerd en beschreven. Naast een korte omschrijving van de akte (inhoud, type, datering en plaats), werden ook de hierin vermelde persoonsgegevens opgenomen. De overgrote meerderheid van de geanalyseerde akten zijn afkomstig van de genealogische bronnen, parochieregisters en registers van de burgerlijke stand. Ook andere types vonden hun weg naar de databank, zoals notaris- en schepenakten, staten van goed en erfenisaangiften, militiedossiers en gevangenisregisters, bidprentjes en rouwbrieven, … De wetgeving betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (wet op de privacy) verbiedt het om persoonsgegevens jonger dan honderd jaar aan derden ter beschikking te stellen. Concreet betekent dit dat in de zoekrobot geen gegevens van na 1918 gezocht kunnen worden. Jezelf zal je dus niet terugvinden! Er kan informatie over alle Belgische gemeenten en steden en zelfs buitenlandse (Belgen die bijvoorbeeld in het buitenland overleden zijn of grensgemeenten die nu tot één van de buurlanden behoren, maar vroeger tot België werden gerekend) gevonden worden. De beschikbare gegevens verschillen echter van regio tot regio. Zo zijn er provincies die goed vertegenwoordigd zijn, terwijl er voor andere zo goed als geen gegevens opgenomen werden.

Thuispagina van de zoekrobot 'Zoeken naar personen'.

Belgische gemeenten en steden en zelfs buitenlandse (Belgen die bijvoorbeeld in het buitenland overleden zijn of grensgemeenten die nu tot één van de buurlanden behoren, maar vroeger tot België werden gerekend) gevonden worden. De beschikbare gegevens verschillen echter van regio tot regio. Zo zijn er provincies die goed vertegenwoordigd zijn, terwijl er voor andere zo goed als geen gegevens opgenomen werden.

Hoe ga je nu van start? Er zijn twee manieren om een zoekopdracht te lanceren. De eerste en eenvoudigste is het 'vrij zoeken'. Door een familienaam en/of voornaam in het veld 'Vrij zoeken' in te typen gaat de zoekrobot in alle geanalyseerde akten op zoek naar de zoekterm(en). Het invullen van een periode of plaats beperkt het aantal zoekresultaten en maakt het 'vrij zoeken' iets specifieker.

Gezien de grote hoeveelheid gegevens is het echter aan te raden om meer gedetailleerd te zoeken en dus aan de slag te gaan met eerste en/of tweede persoon. Ook hier is het mogelijk om nog specifieker te zoeken en enkele supplementaire gegevens, zoals periode, plaats, beroep en rol in de akte, in te voeren. Opgelet: 'hoe meer gegevens er ingevuld worden, hoe kleiner de kans op een succesvol resultaat'. Niet alleen omdat de combinatie niet terug te vinden is, maar ook omdat nog niet alle parochieregisters of registers van de burgerlijke stand geanalyseerd werden.

De schrijfwijze van familienamen is gedurende de decennia, en zelfs eeuwen, meerdere malen veranderd. Om hieraan tegemoet te komen werden de knoppen 'exact' en 'klinkt als' geïntroduceerd. Indien 'exact' aangevinkt staat, zal de zoekrobot enkel zoeken op de ingevoerde persoonsnaam, bijvoorbeeld 'Bauwens'. Indien nu 'klinkt als' aangekruist wordt, zal er ook op varianten gezocht worden, zoals bijvoorbeeld 'Bouwens' of 'Bayens'. Ook de voorvoegsels van achternamen zijn meermaals gewijzigd, bijvoorbeeld 'Van den Broucke, 'Vandenbroucke', 'Vanden Broucke',... Door een asterix (*) voor het hoofdbestanddeel van de naam te voegen (bijvoorbeeld *Broucke), zullen alle mogelijke schrijfwijzen gevonden worden.

Gezien de grote hoeveelheid gegevens is het echter aan te raden om meer gedetailleerd te zoeken en dus aan de slag te gaan met eerste en/of tweede persoon. Ook hier is het mogelijk om nog specifieker te zoeken en enkele supplementaire gegevens, zoals periode, plaats, beroep en rol in de akte,

Gegevens van de akte nr. 2093

Project	Burgerlijke stand - Project Demogen Visu
Type akte	Burgerlijke Stand / Overlijdensakte
Gemeente	Gent
Inhoudsomschrijving	Overlijdensakte
Aktedatum	05-08-1863

Personen op deze akte

Overledene

Naam	Rosalia Schepens
Geboorteplaats	Sint-Denijs-Westrem
Leeftijd	67 jaar
Woonplaats	Gent Lauwerier straet
Beroep	dagloonster
Burgerlijke staat	verweduwd
Overlijdensdatum/Plaats	04-08-1863 om 16:00 te Gent
Opmerkingen	overleden in de Bijloke

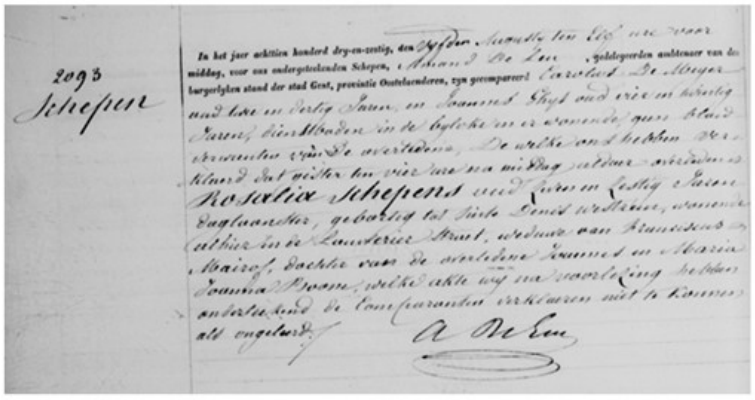
2093
Schepen

Vrij zoeken naar 'Rosalia Schepens', '1860-1865' en 'Gent'.[9] Links het resultaat in de zoekrobot 'Zoeken naar Personen', rechts de originele overlijdensakte van Rosalia Schepens op 5 augustus 1863 te Gent.[10]

Gegevens van de akte

Project	Vrijgeleiden – Officieel Belgisch comité voor Nederland
Type akte	Vrijgeleide
Gemeente	
Inhoudsomschrijving	Vrijgeleide
Aktedatum	01-01-1919 (1918-1919)
Opmerkingen	Terugkeer = Amsterdam via Zelzate naar Gent Foto aanwezig

Personen op deze akte

Persoon vermeld in document

Naam	Julius Josephus Boekmeyer
Geboortedatum/Plaats	15-04-1884 geboren te Gent

Persoon vermeld in document

Naam	Rachel Rose Vander Meulen
Opmerkingen	echtgenote

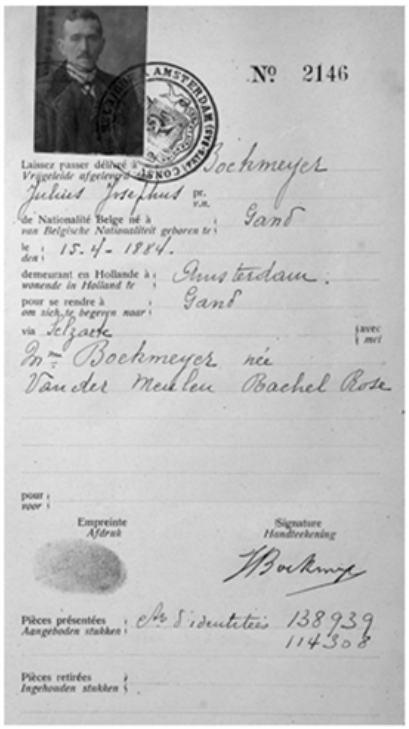

Specifiek zoeken naar 'Boekmeyer Julius Josephus' ('eerste persoon') en 'Vander Meulen Rachel Rose' ('tweede persoon').[11] Links het resultaat in de zoekrobot 'Zoeken naar Personen', rechts de originele vrijgeleide van Julius Josephus Boekmeyer.[12]

in te voeren. Opgelet: 'hoe meer gegevens er ingevuld worden, hoe kleiner de kans op een succesvol resultaat'. Niet alleen omdat de combinatie niet terug te vinden is, maar ook omdat nog niet alle parochieregisters of registers van de burgerlijke stand geanalyseerd werden.

Wees steeds kritisch! Iedereen maakt fouten en deze zijn soms heel snel gemaakt. Controleer daarom ook de originele akte om 100 % zekerheid te hebben. De niet-genealogische bronnen, zoals militiedossiers of staten van goed, kunnen voorlopig enkel in de betreffende leeszaal geconsulteerd worden. Akten uit de parochieregisters of registers van de burgerlijke stand daarentegen kunnen vaak al digitaal geraadpleegd worden.

Zo is ongeveer 75% van de burgerlijke stand beschikbaar. In de loop van 2019 zal vermoedelijk de volledige verzameling online geraadpleegd kunnen worden. Indien een gemeente/stad ontbreekt, moet er dus voorlopig nog beroep gedaan worden op de microfilms of originele registers in de betreffende gemeente/stad of het Rijksarchief (bewaring van het dubbel, neergelegd bij de rechtbank van eerste aanleg).

Via de zoekwebsite kunnen 27.980 parochieregisters doorzocht worden. Indien een parochie niet in de lijst voorkomt, werden de registers nog niet gedigitaliseerd, omdat ze voor eeuwig en altijd verdwenen zijn (vernietiging door brand na de bombardementen tijdens de Eerste of Tweede Wereldoorlog, weggegooid na waterschade, bv. na overstromingen, of zelfs diefstal en verkoop op rommelmarkten in het buitenland (in het totaal ongeveer 3%)) of in gemeente- of stadsarchieven, die nog geen contract tot digitalisering getekend hebben, bij privépersonen of verenigingen bewaard worden. We stellen alles in het werk om ook deze registers online aan te bieden en zo de collectie te vervolledigen.

Hulp en meer informatie over de werking van de zoekrobotten (onder andere tips en tricks bij het zoeken), kunt u bekijken in ons YouTube-filmpje 'Instructievideo' (https://www.youtube.com/watch?v=0nAc8PZDAWM).

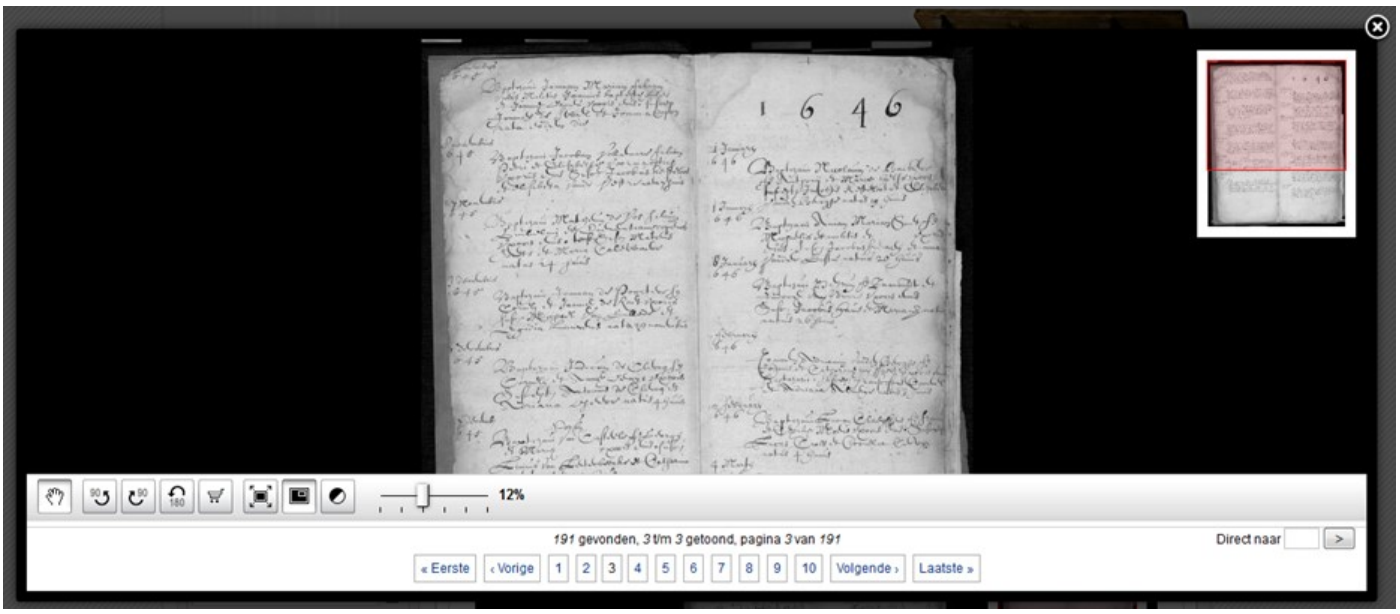

Doopregister van de Sint-Eligiusparochie te Ettelgem voor de jaren 1664 tot 1778.[13]

EINDNOTEN

[1] https://search.arch.be/ead/BE-A0518_107369_105235_DUT.

[2] https://search.arch.be/ead/BE-A0515_102617_101006_DUT.

[3] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/index/index/zoekterm//.

[4] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/index/index/zoekterm/Abdij%20van%20Affligem.

[5] https://search.arch.be/ead/BE-A0518_113816_112499_DUT.

[6] https://search.arch.be/nl/?option=com_rab_findingaids&view=findingaid&format=pdf&eadid=BE-A0518_113816_112499_DUT.

[7] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/ead/zoekresultaat/zoekterm/Jan%20de%20Witte/eadid/BE-A0518_113816_112499_DUT).

[8] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/index/zoekterm/Jan+de+Witte/eadid/BE-A0518_113816_112499_DUT/inventarisnr/I1138161124994644/level/file#c:0.c:4.c:4.

[9] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen/zoekresultaat/q/zoekwijze/s?text=Rosalia%20Schepens&periode=1860-1865&M=0&V=0&O=0&persoon_0_periode_geen=0&plaatsnaam=Gent.

[10] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen/zoekresultaat/weergave/akte/sjabloon/component/id/Visu-514_9999_999_791918_000_D_0050-00000104/q/zoekwijze/s?text=Rosalia%20Schepens&periode=1860-1865&M=0&V=0&O=0&persoon_0_periode_geen=0&plaatsnaam=Gent.

[11] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen/zoekresultaat/q/persoon_achternaam_t_0/Boekmeyer/q/persoon_voornaam_t_0/Julius%20Josephus/q/zoekwijze/s/q/persoon_achternaam_t_1/Vander%20Meulen/q/persoon_voornaam_t_1/Rachel?M=0&V=0&O=0&persoon_0_periode_geen=0.

[12] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen/zoekresultaat/weergave/akte/sjabloon/component/id/VRIJGELEIDEN1_00000146/q/persoon_achternaam_t_0/Boekmeyer/q/persoon_voornaam_t_0/Julius%20Josephus/q/zoekwijze/s/q/persoon_achternaam_t_1/Vander%20Meulen/q/persoon_voornaam_t_1/Rachel?M=0&V=0&O=0&persoon_0_periode_geen=0&persoon=VlJJSkdfMTQ1.

[13] https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/inleiding/eadid/BE-A0513_109981_108806_DUT/inventarisnr/I1099811088063229/level/file/scan-index/3/foto/513_9000_000_00276_000_0_0005.